

ПОЛІТИЧНА НЕСТАБІЛЬНІСТЬ В КРАЇНІ ЯК НЕГАТИВНИЙ ФАКТОР РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ ДЕРЖАВИ (НА ПРИКЛАДІ КРАЇН ПІВНІЧНОЇ АФРИКИ)

Сологуб Ю.І.

Національний університет харчових технологій м. Київ

У статті розглянуто особливості впливу політичної нестабільності в країні на розвиток її туристичної сфери. Проаналізовано стан туристичної сфери країн Північної Африки в дореволюційний та постреволюційний період.

Ключові слова: Північна Африка, політика, революція, туризм.

Постановка проблеми. Вивчаючи складові елементи та аспекти розвитку сучасного туризму, ми маємо справу з складною системою, на розвиток якої впливає велика кількість як внутрішніх так і зовнішніх чинників. Велике значення при розвитку туристичної сфери має соціальна, економічна, а в деяких випадках і політична стабільність в середині країни.

Питання політичної стабільності є актуальними для різних за рівнем соціально-економічного розвитку держав світу, оскільки безпосередньо впливає на стан галузей економіки країни. Особливо актуальним дане питання є для держав, економіка яких залежить від розвитку туристичної сфери, котра приносить левову частку доходів в бюджет країни. В даному випадку нестабільна політична ситуація призводить до значного погіршення іміджу країни в світі, а якщо при цьому мають місце збройні конфлікти – до втрати позицій на туристичному ринку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемі розвитку туристичного потенціалу регіону присвятили свої наукові праці такі вчені як: Вердєєв Р.В, Караханян Д.Г, Мельянцев В.А та інші.

Постановка завдання. У наведеній статті поставлена мета розглянути особливості розвитку туристичної сфери країн Північної Африки, виходячи з сучасної політичної та соціально-економічної ситуації в них.

Виклад основного матеріалу дослідження. Найяскравіше вплив політичної нестабільності в країні на розвиток її туристичної сфери можна прослідкувати на прикладі країн Північної Африки (Рис. 1).

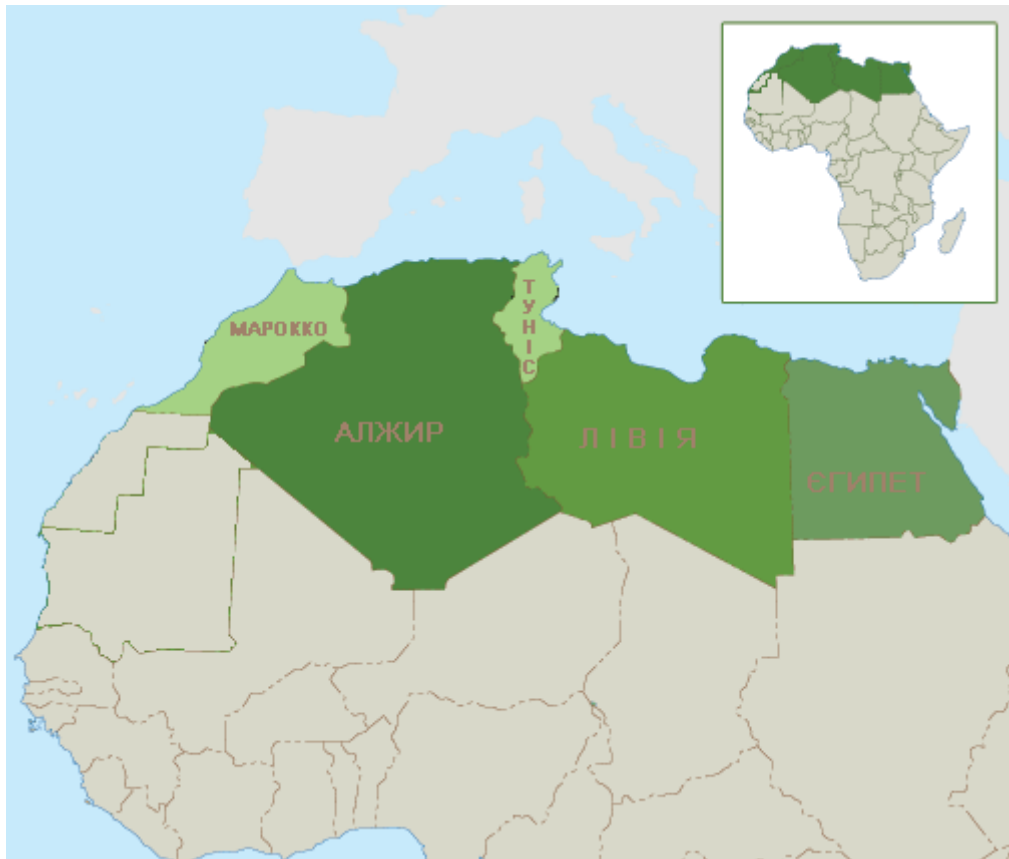

Рис. 1. Країни Північної Африки.

Країни, котрі відносяться до даного регіону, характеризуються значним туристичним потенціалом, особливо такі держави як Єгипет, Туніс та Марокко. Частка туристичної галузі в їх економіках є досить значною і, фактично, формує основну частину бюджету держави.

Регіон Північної Африки є одним з туристичних центрів світу, що динамічно розвивається. На початку століття арабські країни щорічно відвідувало понад 27 млн. туристів. Це приблизно 3,5% загального числа

іноземних туристів у світі. Щорічно чисельність туристів, що приїжджають з-за кордону, зросло на 5-7%.

Формування індустрії туризму — один з найбільш перспективних напрямів економічного прогресу в країнах, що розвиваються. Диверсифікація національних економік, ліквідація їх тісної залежності від зовнішніх чинників, рішення ряду гострих соціальних проблем в перспективних планах розвитку даних країн багато в чому пов'язані з туристичною індустрією.

Їй надається велике значення у сфері прикладання праці, ліквідації або пом'якшення такої гострої соціальної проблеми, як безробіття, рівень якого у більшості країн Північної Африки варіює від 15 до 30% працездатного населення.

Такі держави як Єгипет, Туніс належать до тих країн Північної Африки, де туризм розвивається найбільш швидкими темпами. Туристична індустрія перетворилася тут на одну з провідних галузей національної економіки, з її розвитком пов'язані плани підйому господарства країни.

Міжнародний туризм усе більш активно взаємодіє з такими сферами економіки, як внутрішня і зовнішня торгівля товарами і послугами, рекламна справа, обмін діловою і культурною інформацією, готельне будівництво, спорудження об'єктів культури, захист пам'ятників, збереження існуючих екосистем, транспортні перевезення, спорудження комунікацій, освіта, банківська справа, промислове і ремісниче виробництво, переміщення капіталів і робочої сили і так далі.

Саме тому останні революційні події в Тунісі та Єгипті найболючіше вдарили по туристичній сфері цих держав. Так у Всесвітній туристській організації (UNWTO) дотримуються думки, що Єгипет ще 3-4 роки не зможе повернутися до групи країн лідерів по прийому іноземних туристів. Крім того, якщо Єгипет все таки налагодить політичну, а з нею й соціально-економічну стабільність, то зможе повернутися до рівня розвитку туристичної сфери 2010 року не раніше чим через 5 років.

Так кількість міжнародних туристських прибуттів в країну знизилась на 60% ще близько 1 млн. туристів анулювали свої поїздки. За даними UNWTO, завантаження єгипетських готелів складає не більше 30-40% на курортах Червоного моря і не більше 20% - в Каїрі, Луксорі, Александрії.

Вважалось, що в 2011 році ріст іноземного туризму в Єгипті складе близько 9%, після революції прогноз довелося скоректувати, знизивши до 0,5%. У результаті в 2015 році Єгипет зможе знову прийняти 12,3 млн. чоловік, проте це буде все одно менше, ніж в 2010 році.

Завантаження єгипетських готелів впало в лютому 2011 року до 5%, у березні вона піднялася до 30%. Проте це нижче за показники, звичайні для цієї пори року в Єгипті.

Аналогічна ситуація в туристичній сфері спостерігається й в Тунісі, як першому осередку революційних подій в регіоні. Як і в попередньому випадку революційні події в першу чергу негативно вплинули на стан готельного господарства країни, що пов'язано з низьким відсотком їх завантаження, та рівні зайнятості економічно-активного населення.

В 2010 в Туніс прибуло близько 7 мільйонів іноземних туристів, що принесло країні майже \$3 мільярда. Впродовж перших трьох місяців 2011 туристичний потік в Туніс скоротився на 44 %.

UNWTO виявляє бажання допомогти Тунісу відновити міжнародний туристичний потік, що є досить актуальним для країни оскільки туристична галузь складає майже 7% ВВП держави і забезпечує 450 000 економічно активного населення робочими місцями. Також UNWTO має провести аналіз туристичного ринку країни і надати рекомендації щодо розвитку туристичної сфери в постреволюційний період.

На тлі загальної політичної нестабільності в країнах можуть активізуватися існуючі сепаратистські рухи. Все це можна спостерігати в Єгипті у вигляді конфліктів між противниками та прихильниками колишнього президента країни.

Це може кардинально змінити ситуацію в країні щодо безпеки туристів. Справа в тому, що за даними MIPT Terrorism Knowledge Base на Єгипет та Туніс сумарно припадало всього 0,08% терористичних актів, які відбулися в світі з 2000-го по 2006-й роки (Табл. 1) [3].

Таблиця 1.

Рейтинг країн за кількістю проведених терористичних актів
(2000-2006 рр.)

Рейтинг (місце країни)	Країна	Відсоток терористичних актів від загальної кількості по країнам світу
1	Ірак	30,84
2	Західний берег річки Йордан	12,90
3	Колумбія	7,60
4	Іспанія	4,90
5	Тайланд	4,14
6	Авганістан	3,96
7	Індія	3,41
8	Пакистан	3,37
9	Туреччина	3,19
10	Ізраїль	3,10
11	Франція	2,99
12	Непал	2,54
13	Росія	1,90
14	Греція	1,54
15	Філіппіни	1,43
16	Індонезія	1,32
17	Шрі-Ланка	0,88
18	Італія	0,84
19	Бангладеш	0,74
20	Сполучені Штати Америци	0,66
***		
50	Єгипет	0,07
51	Китай	0,07
***		
102	Туніс	0,01

Як бачимо, в рейтингу країн світу за проведеними терористичними актами Єгипет знаходиться на 50-му, а Туніс на 102-му місці, що свідчить про позитивну стабільність країн в терористичному аспекті.

На тлі революційних подій серед туристів все популярнішими стають курорти Туреччини, Греції, Іспанії та ОАЕ.

За даними Іспанського інституту туризму (Tuespana), з моменту початку туніської революції від 600 тисяч до 650 тисяч турпакетів було переорієнтовано на інші напрями в перші тижні заворушень. Так, у Великобританії на іспанський напрям переорієнтувалося 400 тисяч туристів, які раніше регулярно відпочивали в Тунісі та Єгипті.

Близько 250 тисяч німців відвідали Канари замість туристичних країн Північної Африки.

У січні в Іспанію прибуло 2 млн. 660 тисяч іноземних туристів, що на 4,7% більше аналогічного періоду минулого року. Переважне число «додаткових» турпоїздок припало якраз на Канарські острови: усього там за перший місяць року побувало 870 тисяч іноземних туристів.

Тижні безладів в Каїрі і інших містах Єгипту привели до шквалу замовлень на бронювання путівок на альтернативні напрями пляжного відпочинку.

Європейські туристи переорієнтовувалися на Маямі та Дубай. Американський курорт зафіксував ріст заброньованих туристичних путівок на 32% за січень (в порівнянні з січнем 2010 року), а Дубай — на 42% за той же період.

Ще однією країною, що виграла від перерозподілу туристичних потоків, може стати Малайзія — за рахунок жителів Саудівської Аравії, які позбулися традиційних місць відпочинку в Лівії і Єгипті.

Так потік туристів між Малайзією та Саудівською Аравією з кінця 2010 року виріс на 12,6%.

Азія стала лідером серед регіонів світу по росту турпотоків в 2010 році — приріст склав 13%, за даними UNWTO, і кількість міжнародних туристів досягла рівня в 204 млн.

За даними UNWTO, ОАЕ вийшли переможцями з ситуації, що склалася забравши на себе левову частку туристичного потоку близького Сходу і Північної Африки.

Якщо Єгипет і Туніс відбивають тенденції, характерні для країн, що тривалий час приділяють підвищену увагу розвитку індустрії туризму, то в ОАЕ - іноземний туризм відносно молодий, тут немає такого спектру культурно-історичних пам'яток і різноманітності природно-кліматичних умов, як у перших двох. Проте, як і інші нафтові країни Перської затоки, Емірати мають величезні фінансові ресурси для формування умов і матеріальної основи для надання широкого спектру туристичних послуг. Сприятим розвитку туристичної сфери країни буде й постійне зростання туристичної активності населення світу (Рис. 2) [2].

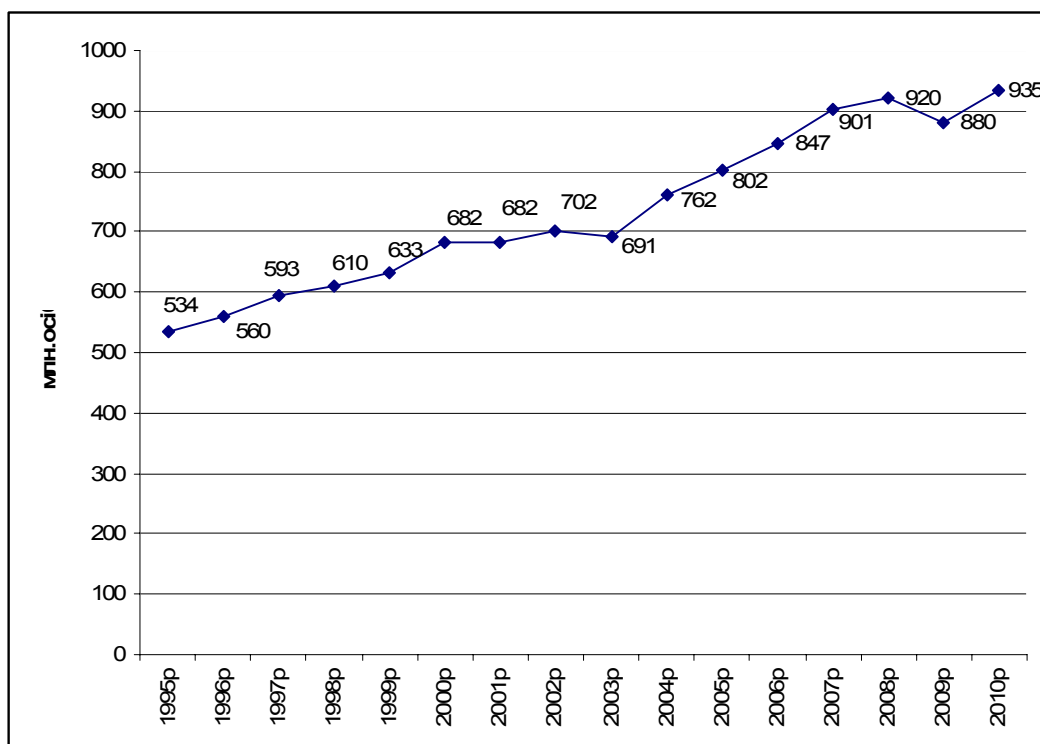

Рис. 2. Туристична активність населення світу (за матеріалами UNWTO NEWS 1/2010).

Розглянемо динаміку туристичної активності населення світу в період з 1995-2009 рр.. Як видно з графіку, з 1995-го по 2000-й рік спостерігається стабільне зростання туристичної активності населення, період 2000 – 2003 рр. характеризується певною нейтральною стабільністю, а часовий проміжок з 2003-го по 2008-й стрімким зростанням. Далі можна спостерігати період незначного спаду, що був зумовлений світовою фінансовою кризою, та наступний період зростання починаючи з 2010 року.

Таким чином, можна говорити про те, що тенденція до зростання туристичної активності населення збережеться ще принаймні на 3-4 роки, що в свою чергу може сприяти більш швидшому відновленню втрачених позицій на туристичному ринку постреволюційних країн Північної Африки.

Однак на сьогоднішній день, Єгипет залишається однією з найунікальніших країн світу, в котрій поєднується різноманітні види туризму: історико-культурний, релігійний, пляжний, археологічний, спортивний та рекреаційний. Все це зумовлено величезним туристичним потенціалом країни і порівняно доступними, в ціновому відношенні, курортами для різних за соціальним та економічним статусом груп туристів.

Окрім традиційних видів туристичних послуг в країні останнім часом стають все популярнішими нові напрями в туристичній сфері. Зокрема, швидкими темпами розвивається конференц-туризм. Загальне число заходів, що проводяться в Каїрському міжнародному центрі конференцій склав 665, у тому числі 132 міжнародних і місцевих конференцій і 235 виставок та 298 відвідувань. Також активно розвивається спортивний туризм у вигляді дайвінг-туризму. Так, Шарм - Ель - Шейх є одним з найбільших центрів підводного плавання у світі, оскільки його потенціал доквілля і унікальних різноманітної природи. Шарм - Ель - Шейх є одним з основних центрів по залученню внутрішнього і міжнародного туризму, на додаток до цього — курорт рибальства, туризму і дайвінгу.

Висновки. На розвиток туристичної сфери країни можуть мати вплив досить велика кількість різноманітних чинників, як внутрішнього так і зовнішнього характеру. Чинник політичної стабільності можна віднести до внутрішньої групи, яка за своїм характером є найбільш важливою оскільки безпосередньо може впливати на розвиток туристичного потенціалу країни. Особливо важливим даний аспект є для країн, що розвиваються, а найбільше для країн так званого третього світу. Як правило, економіка даних держав тримається на кількох галузях, однією з яких є туристична. В такій ситуації при наявності в середині держави гострих політичних протиріч, що переродилися в збройні конфлікти, досить важко зберігати позитивний розвиток в галузях економіки, а особливо тих, що продукують на ринок товар у вигляді туристичних послуг.

Список використаних джерел:

1. Караханян Д.Г. Туризм в Африке / Д. Г. Караханян. — М., 1996 г.
2. Magazine of the World Tourism Organization. UNWTO News/ issue 1/2010
3. www.mipt.org — Terrorism Knowledge Base
4. www.tourspain.es — Instituto de Turismo de España
5. www.wtoelibrary.org — World Tourism Organization

In the article the features of influence of political instability are considered in a country on development of her tourist sphere. The state of tourist sphere of countries of North Africa is analyzed in a pre-revolution and post-revolutionary period.

Keywords: North Africa, policy, revolution, tourism.

В статье рассмотрены особенности влияния политической нестабильности в стране на развитие ее туристической сферы. Проанализировано состояние туристической сферы стран Северной Африки в дореволюционный и послереволюционный период.

Ключевые слова: Северная Африка, политика, революция, туризм.